

datie kon aanbieden. Inderdaad, het schip dat de gouverneur-generaal en de zijnen naar Singapore zou brengen, was oud en vies. In een van de ruimen werden van Starckenborgh en zijn lotgenoten bij Japanse militairen gepropt. 'Zweet droop in een minimum van tijd van ons lichaam', aldus weer van Kregten,

'stemming onder nul . . . Japanse soldaten liggen net als wij en zijn blijkbaar niet ontevreden. Geen vijandige stemming, integendeel veeleer pogingen tot toenaadering. Eten ook hetzelfde. Driemaal rijst: 's ochtends met schildpadsoep, 's middags met een of andere soeperige toespijs.

De wc's spotten met elke beschrijving . . . Stank groot en uitermate smerig. Trouwens, het hele schip smerig tot en met. Wassen doen we met eigen zweet. 's Morgens 1 drinkmok . . . Wij zijn zonder uitzondering ontzettend vuil en stinken. Nagels roetzwart. Handen vegen we af aan onze korte haren.

. . . De GG schikt zich bewonderenswaardig in dit leven.'¹

Na drie dagen kwam het gezelschap in Singapore aan waar het daags na aankomst naar het grote krijgsgevangenenkamp Changi werd overgebracht. Daar bevonden zich al Knil-krijgsgevangenen die van Java waren gearriveerd. Op zondagmiddag 3 januari woonde van Starckenborgh er een voetbalwedstrijd tussen Britse en Nederlandse krijgsgevangenen bij. 'Hij werd', aldus de herinneringen van een lid van de Stadswacht-Semarang²,

'keurig officieel ontvangen, met trompetgeschal aangekondigd. Alles stond in de houding. Het Wilhelmus weergalmd over het terrein. De Hollandse en Engelse elftallen marcheerden met hun vlaggen het terrein op; er schoot je een brok in je keel . . . We wonnen de match met 3-1.

Om half een was de GG in de kerk, waar ds. Hamel preekte over Jakobus 4:14: 'Gij die niet weet, wat morgen brengen zal, wat is uw leven?'³ Het was een goede preek en een aangrijpende dienst; de GG werd toegezongen Ps 134:3.⁴

Na de dienst sprak ds. Hamel met hem; 'door zijn rustig woord, zijn waardige houding spoorde hij', aldus de predikant, 'allen aan, de toekomst moedig onder ogen te zien.'⁵

¹ *NI*, p. 348. ² A. H. Douwes: 'Persoonlijke herinneringen', p. 21 (IC, 81 315). ³ Het vers luidt in de Statenvertaling: 'Gij die niet weet wat morgen geschieden zal! Want hoedanig is uw leven? Want het is een damp, die voor een weinig tijd gezien wordt, en daarna verdwijnt.' ⁴ 'Dat 's Heren zegen op u daal/Zijn gunst uit Sion u bestraal/Hij schiep 't Heelal, Zijn naam ter eer/ Looft, looft dan aller heren Heer!' ⁵ Hamel, p. 95.